

Wachten op toelating in 'The Promised Land'. Foto Muck van Empel

Orkater creëert Ellis Island aan overkant IJ

Wat betekent het om alles wat je kent achter je te laten? 'The Promised Land' tekent de drama's en moed van emigranten op.

**Door onze redacteur
RON RIJGHARD**

AMSTERDAM. De acteurs dragen kleding uit de tijd van de Grote Depressie, jaren twintig: geruite, platte pet, vestjes, grove katoenen jurk, alles in verschoten tinten. Twee jongemannen zitten op banken, spiedend naar jonge vrouwen helemaal aan de andere kant. Gestimuleerd door de aanzwellende muziek schuiven ze naar de vrouwen toe. Halverwege klimmen ze over koffers, struikelend en vallend. Slapstick, als opmaat naar hun verlangend draaien om de vrouwen heen.

Orkater repeteert *The Promised Land* in een grote loods aan het IJ in Amsterdam. Het liefst zouden de makers, Ria Marks en Titus Tiel Groenestege, niets over de voorstelling verklappen, opdat de toeschouwers werkelijk verrast worden.

Vanaf de NSDM-werf worden toeschouwers meegenomen op een boot. Die brengt hen naar de loods. Het moet voelen als een reis naar het ongewisse en aankomen op onbekend terrein. Om zo te ervaren wat emigranten meemaken.

Bij een bezoek aan New York bezochten de beide makers Ellis Island, van eind negentiende eeuw tot halverwege de jaren twintig de toegangspoort tot Amerika voor zo'n zestien miljoen nieuwkomers. Groenestege: „Soms bleven ze er maanden als er zaken niet in orde waren, ondertussen doodsbang om teruggestuurd te worden. We creëren hier een soort Ellis Island.”

In losjes aaneengeschakelde scè-

nes worden de verwarring en angst van emigranten bij aankomst verbeeld. Groenestege geeft een voorbeeld van de verhalen die ze hoorden: „Het kon gebeuren dat iemand opeens een kruis op je schouder zette. Dat stond voor het vermoeden dat je krankzinnig was, maar je wist niet wat er gebeurde, want je verstond de taal niet.”

De makers stellen de vraag wat het betekent om alles wat je kent – je familie, je cultuur – achter je te laten. „Emigratie kwam vaak voort uit menselijke drama's”, zegt Groenestege. „Een scène in de voorstelling toont de wanhoop van een moeder van zes kinderen, die maar drie had kunnen meenemen. De anderen moesten in een weeshuis. Emigranten toonden enorm veel moed en doorzettingsvermogen.”

„Nog steeds besluiten mannen dat ze alvast vooruitgaan, en dat de familie later volgt”, vertelt Marks. „En dan gaat het soms mis. De Amerikanen op Ellis Island waren niet onvriendelijk, maar ze probeerden een klein beetje controle te houden op die volksverhuizing. Niet meer dan 2 procent werd teruggestuurd. Vergelijk dat eens met hoe het nu in Nederland gaat.”

Voor de derde keer werken ze samen met acteurs uit New York. Ook doen er drie actrices mee van de Mime Opleiding van de Theaterschool in Amsterdam. De Kofferband zorgt voor muziek. Als bij de repetities AT5 binnenvalt voor een live opname formeren ze buiten snel een scène: op swingmuziek van de band wordt er uitbundig gedanst. Marks: „Die scène laat de nooit tanende hoop in de mens zien. Hoop gaat gepaard met vreugde en dan wordt er gedanst!”

Orkater: 'The Promised Land.'
T/m 15/7. Inl: overhetij.nl